

Tilsyn i 2019

DSA utførte 56 stedlige tilsyn i 2019. 40 tilsyn ble utført i ulike industribedrifter, hos forhandlere, ved sykehus, hos tannleger og i kosmetiske klinikker, mens 16 tilsyn ble utført ved Institutt for energiteknikk (IFE). Ved IFE ble det avdekket manglende etterlevelse av krav ved fem av tilsynene. I de andre virksomhetene ble manglende etterlevelse av krav avdekket ved halvparten av tilsynene.

Samarbeid med andre tilsynsmyndigheter. Her utfører Nasjonal kommunikasjonsmyndighet målinger på radiofrekvente felt fra 5G i Nydalen i Oslo. Foto: Tone-Mette Sjømoen, DSA.

DSA som tilsynsmyndighet

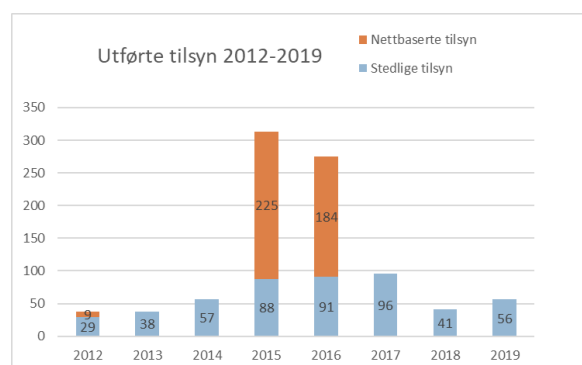
DSA fører tilsyn etter strålevern-, forurensnings- og atomenergiloven med tilhørende forskrifter. I tillegg kan vi føre tilsyn etter internkontrollforskriften og rammeforskriften. Vi publiserer tilsynsrapporter på www.dsa.no.

Vi arbeider for å redusere negative følger av stråling og skal påse at virksomheter etterlever regelverket. Vårt mål er å være en tydelig og synlig myndighet. Tilsyn er et viktig virkemiddel i dette arbeidet. Formålet med tilsyn og hvordan DSA fører tilsyn er nedfelt i vår tilsynsstrategi for 2016–2020. Den kan finnes her:

<https://www.dsa.no/filer/dd954c8bf1.pdf>

Tilsyn i 2012–2019

Figuren under viser antall tilsyn som DSA utførte i årene 2012–2019.

Tilsyn utført av DSA i perioden 2012–2019.

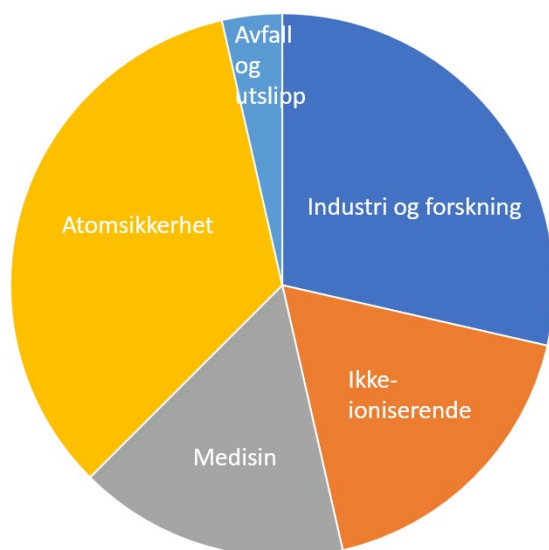
Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav gitt i medhold av lov eller forskrift

Anmerkninger: Et forhold som det er nødvendig å påpeke, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik

Tilsynstall for 2019

DSA utførte 56 stedlige tilsyn i 2019. Figuren under viser fordelingen av tilsynene mellom ulike tilsynsområder. «Ikke-ioniserende» inkluderer bruk av laser i industri, hos tannleger og i kosmetiske klinikker, i tillegg til elektromagnetiske felt fra strømførende anlegg og trådløs teknologi.

Stedlige tilsyn utført i 2019 fordelt på tilsynsområder. Det ble utført totalt 56 stedlige tilsyn.

Tabellen under viser antall tilsyn, avvik og anmerkninger innenfor de ulike tilsynsområdene i 2019.

Område	Tilsyn	Avvik	Anmerkninger
Industri og forskning	16	18	28
Ikke-ioniserende	10	14	13
Medisin	9	9	11
Atomsikkerhet	19	7	10
Avfall og utslipp	2	3	0

Tabellen viser antall stedlige tilsyn som DSA utførte i 2019, og totalt antall avvik og anmerkninger som ble gitt innenfor de ulike tilsynsområdene.

Nedenfor følger en beskrivelse av de fleste stedlige tilsynene som DSA utførte i 2019.

Tilsyn i forbindelse med IRRS – Revisjon av regelverk og forvaltning i Norge

Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA) gjennomførte i 2019 en revisjon av norske myndigheters regelverk og forvaltning innen blant annet atomsikkerhet, strålevern, ioniserende strålekilder, radioaktivt avfall, transport og beredskap.

20 internasjonale eksperter var i Norge i to uker for å gjennomføre en IRRS-revisjon (Integrated Regulatory Review Service). Ekspertene gikk gjennom norske lover, forskrifter og veiledere, gjorde intervjuer og deltok som observatører på tilsyn. DSA gjennomførte seks tilsyn i forbindelse med IRRS – fire innen atomsikkerhet, ett innen medisinsk strålebruk og ett industritilsyn. Pga. IRRS gjennomførte DSA totalt færre tilsyn enn normalt innen enkelte tilsynsområder i 2019.

Her er alle som var involvert i IRRS-gjennomgangen i 2019, der kvaliteten på norske myndigheters regelverk og forvaltning innen atomsikkerhet, strålevern, ioniserende strålekilder, radioaktivt avfall, transport og beredskap ble vurdert. Foto: Inger Nergaard, DSA.

Atomsikkerhet

IFEs forskningsreaktorer i Halden og på Kjeller ble permanent nedstengt i 2018 og 2019. DSA vil i årene framover følge avviklingen av driften og oppryddingen som må gjøres etter mange års nukleær virksomhet ved de to forskningsreaktorene.

I 2019 utførte DSA 16 tilsyn ved IFE, der fire av disse var en del av IRRS-gjennomgangen til IAEA

og åtte var safeguardstilsyn. Tema for tilsynene i 2019 var kontroll av nukleært materiale, sikkerheten ved IFEs aktiviteter og anlegg, sikring av anlegg og materiale, transport av radioaktivt materiale, forberedelse til dekommisjonering og avfallshåndtering. Det ble til sammen gitt syv avvik og ti anmerkninger i forbindelse med tilsynene.

I 2019 førte DSA tilsyn med 20 møter i IFEs interne sikkerhetskomite. DSAs observasjoner fra møtene blir hvert halvår sammenfattet i en tilsynsrapport. To av de 16 tilsynene med IFE er oppfølgingen av arbeidet i sikkerhetskomiteen. I løpet av 2019 ble det gitt ett avvik og tre anmerkninger fra tilsynet med sikkerhetskomiteen, der funnene blant annet går på at grensesnittet mellom sikkerhet og sikring må forbedres, og at forbedrings- og avvikssystemet må benyttes fullt ut for å analysere trender over tid.

DSA utfører flere ganger i året tilsyn med sikkerhetskontroll av nukleært materiale (safeguards), og en del av disse tilsynene utføres sammen med IAEA. I 2019 ble det gjennomført åtte safeguardstilsyn ved IFE, to i industribedrifter og ett i en forskningsinstitusjon. Formålet med disse tilsynene er å se til at Norge oppfyller sine forpliktelser overfor IAEA når det gjelder ikke-spredningsavtalen. Tilbakemeldingen fra IAEA er at Norge oppfyller de internasjonale forpliktelser på dette området.

Safeguardstilsyn ved IFE, der det gjennomføres sikkerhetskontroll av nukleært materiale i brenselbrønner. Foto: Tonje Sekse, DSA.

Strålebruk i industri – industriell radiografi

DSA utførte tilsyn i 14 virksomheter som har godkjenning for industriell radiografi i 2019. Ett av disse tilsynene var en del av IRRS-gjennomgangen. Industriell radiografi innebærer bruk av sterke strålekilder, ofte i åpne industrilokaler eller utendørs. Det brukes både radioaktive kilder, røntgenapparater og akseleratorer. Det ble til sammen gitt

17 avvik og 28 anmerkninger i forbindelse med tilsynene. Avvikene går ofte på mangelfull internkontroll, manglende risikovurdering eller manglende registrering i DSAs meldesystem for strålekilder. I 2019 ble det også gitt noen avvik for mangelfull sikring av radioaktive kilder.

DSA på tilsyn i en industribedrift. Foto: Tone-Mette Sjømoen, DSA.

Medisinsk strålebruk

I 2019 utførte DSA ni tilsyn i virksomheter som bruker ioniserende stråling til diagnostikk og behandling av mennesker. Ett av tilsynene var en del av IRRS-gjennomgangen. Medisinsk strålebruk innebærer alt fra røntgenbilder av tenner til strålebehandling av kreftpasienter, og det brukes både røntgenapparater, lineærakseleratorer og radioaktive legemidler. Det ble til sammen gitt ni avvik og elleve anmerkninger. Avvikene handler ofte om manglende dokumentasjon av opplæring, prosedyrer eller annen form for internkontroll. I tillegg finner vi manglende registrering i DSAs meldesystem for strålekilder.

Kontroll av en sikkerhetsbenk ved en nukleærmedisinsk avdeling ved et sykehus. Foto: Trude Dahl Jørgensen, DSA.

Bruk av laser og intenst pulset lys

I 2019 utførte DSA fire tilsyn i virksomheter som bruker laser og intenst pulset lys i kosmetisk behandling, og ett tilsyn med industriell bruk av laser. Det ble også utført to tilsyn med bruk av laser hos tannleger. Det ble til sammen gitt 14 avvik og 13 anmerkninger. Det ble gitt flest avvik for manglende registrering av laser klasse 4 i DSAs meldesystem for strålekilder. Dette gjelder både for bruk av lasere i tannklinikker og i kosmetisk behandling. Andre avvik og anmerkninger er manglende eller mangelfull risikovurdering, manglende skriftlige prosedyrer og manglende tilknytning til lege, i tillegg til at laser betjenes av personell som ikke er helsepersonell, i virksomheter som benytter lasere i kosmetisk behandling.

Avfall og utslipp

I 2019 gjennomførte DSA ett tilsyn med petroleumsindustrien, der tema var radioaktiv forurensning og radioaktivt avfall. Det ble også utført ett uanmeldt tilsyn ved veiutbygging, der tema var håndtering av radioaktivt avfall og radioaktivt utslipp fra bergarter med radioaktive stoffer. Det ble til sammen avdekket tre avvik ved disse tilsynene, der det blant annet ble gitt avvik for manglende internkontroll.

DSA på offshoretilsyn. Her i et laboratorium om bord på en plattform.
Foto: Olav E. Henriksen, Aker BP.

Elektromagnetiske felt – samarbeid med andre

I 2019 utførte DSA befaring ved en transformatorstasjon sammen med Arbeidstilsynet. Tema var elektromagnetiske felt og eksponering av arbeids-

takere. I tillegg deltok vi ved målinger av radiofrekvente felt fra den nye 5G-teknologien i Oslo og Elverum sammen med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Tema var eksponering av befolkningen. Det ble ikke funnet noen avvik ved disse tilsynene.

Virkemidlene til DSA

Når DSA finner avvik ved gjennomføring av tilsyn, vil virksomheten først få varsel om å rette avvikene innen en gitt tidsfrist. Hvis avvik ikke rettes innen fristen, vil virksomheten få pålegg om å rette avvikene innen en ny frist. Hvis virksomheten fortsatt ikke kan dokumentere at avvik er rettet innenfor gitte tidsfrister, kan den ilegges tvangsmulkt.

Hvis det foreligger vesentlig helsefare kan vi stanse virksomheten, beslaglegge utstyr eller på annen måte sikre at fortsatt bruk ikke er mulig. Ved alvorlige avvik blir det også vurdert om vi skal politianmelde virksomheten.

Oppsummering

DSA er et direktorat med mange oppgaver innen atomsikkerhet, strålevern, beskyttelse av miljø og beredskap, der en av oppgavene er å utføre tilsyn med etterlevelse av krav gitt i medhold av lov eller forskrift på våre områder.

Etter IRRS-gjennomgangen utga IAEA en rapport med funn og anbefalinger knyttet til norsk regelverk og forvaltning innen atomsikkerhet og strålevern. I rapporten ble det blant annet pekt på at DSA mangler tilstrekkelige ressurser til gjennomføring av tilsyn. Det arbeides med en plan for oppfølgingen av resultatene fra gjennomgangen.

I 2019 ble manglende etterlevelse av krav avdekket ved nesten halvparten av de 56 stedlige tilsynene. Det ble til sammen gitt 51 avvik og 62 anmerkninger. De fleste avvikene er det enkelt å rette for virksomhetene, og avvik rettes stort sett før det blir nødvendig å illegge tvangsmulkt.

Én virksomhet ble ilagt tvangsmulkt i forbindelse med de stedlige tilsynene i 2019. Ingen virksomheter ble stanset helt på grunn av vesentlig helsefare, men bruken av et apparat ved en poliklinikk ble stanset på grunn av manglende godkjenning. DSA beslagla ikke utstyr i 2019, og ingen virksomheter ble politianmeldt.